

KÜMME AASTAT EESTI PANGA JA SOOME PANGA ÜHISSEMINARE

Märt Karmo

13.–15. septembrini toimus Ida-Virumaal, Kalvis traditsiooniline Eesti Panga ja Soome Panga ühisseminar. See oli järjekorras juba kümnes. 1993. aastal toimunud esimese seminari ajakavas oli lühidalt sedastatud: “Eesti Pank ja Soome Pank on arutanud iga-aastaste ühiste seminaride korraldamist põhimõttel, et võõrustajaks oleks kordamööda mõlemad pangad.”

Nii sai alguse kasulik tava kohtuda kord aastas mõlema maa erinevais paigus, et vahetada omavahel huvipakkuvat teavet, saada kogemusi ja arutada ühiseid probleeme.

Mõneti oli säärase kohtumiste korraldamine loogiline, sest koostöö, eriti koolituse vallas, oli põhjanaabrite lahkelt pakkumisel alanud juba Eesti Panga taasloomise algusaastail. Soome Pangas praktiseerisid tollal praegune Eesti Panga nõukogu esimees Mart Sõrg, tollased keskpanga töötajad Heldur Meerits (hiljem Eesti Panga asepresident), Rain Lõhmus (nüüd Eesti edukamaid investeerimispankureid), hiljuti meie seast lahkunud keespanga majandusuuringute osakonna juhataja Urmas Sepp jt. Stažeerimis- või õppimisvõimalusi Soome Pangas on kasutanud paljud teisedki Eesti Panga töötajad. Põhjানাabritest kolleegide tegemistega on käidud tutvumas ka lausa osakonniti.

Ühisseminaride käivitumise üheks aluseks olid tollase Eesti Panga presidendi Siim Kallase tihedad sidemed Soome Panga juhatuse kauase liikme Esko Ollilaga. Mingil määral võis, eriti 90. aastate algul, koostöö kujunemist mõjutada ka E. Ollila kui tõsise estofiili soodne hoiak ja asjassesuhtumine.

■ Ettekannete temaatika ■

Kümne aasta jooksul on seminaridel käsitletud palju erinevaid teemasid. Arutlusel on olnud rahapoliitika, makromajandus ja reaalmajandus üldse, pangasektor, makse- ja arveldussüsteem, pangajärelevalve. Pidevalt on päevakorras püsinud Euroopa Liiduga seonduv. Lisaks eelnimetatuile on käsitletud veel üleminekuriikide majandust, keskpanga tegevuse juriidilist tagamist, samuti organisatsiooni, personali, plaanimise, koolituse ning sularaha küsimusi.

Algusaastail peeti traditsioonilisi, suhteliselt laia ja kindla temaatikaga seminare, kus arutlusainet jagus n-ö seinast seina. Kuid ikka lisandus neile ka parasjagu eriti aktuaalseid küsimusi, mida just sellel seminaril peeti vajalikuks kavva lülitada.

Seminare on toimunud Helsingi-Stockholm-Helsingi laeval, Mändjalas, Tampere, Pärnus, Kuopios, Käinas Hiiumaal, Saariselkäs Lapimaal, Kuressaares, Oulus ja tänavu Kalvis.

Esimese seminari sissejuhatuseks tutvustati mõlema panga organisatsioonilist struktuuri ja tööpõhimõtteid. Olulisemates ettekannetes käsitletud valdkonnad – mõlema riigi majandus, pangasektor ja rahapoliitika – on jäänud põhiteemadeks järgmistelgi seminaridel.

Teisel seminaril käsitleti põhiainese kõrval ka keskpanga rolli ühiskonnas, kummagi panga rahapoliitika põhimõtteid ja instrumente, uurimistöö ja koolituse probleeme.

Kolmandal seminaril saadi põhjalik ülevaade Soome pangajärelevalve organisatsioonist, selle tööst ja probleemidest, samuti Soome Panga koostöökogemustest Euroopa Liidu institutsioonidega. Esimest korda oli arutlusel ka Venemaa ja Ukraina majandusareng. Seminari üks huvipakkuvamaid ettekandeid käsitles Soome pangakriisi ja pangasektori restruktureerimist.

Neljandal seminaril andsid tooni panga organisatsiooni, personali- ja plaanimise küsimused, viies oli tervenisti pühendatud makse- ja arveldussüsteemile ning sularahakäitlusele.

Kuuendal kokusaamisel domineeris Euroopa Liidu temaatika. Lisaks vaeti esmakordselt Hay-süsteemi rakendamist ja palgakorraldust keskpangas. Ka seitsmenda ja kaheksanda seminari päevakavas olid ülekaalus eurointegratsiooniga, sh euro kasutuselevõtuga seotud probleemid.

Läbi aastate on soositum arutlusteema olnud Euroopa Liit ja eurointegratsioon, millest on kokku peetud ligi veerandsada ettekannet.

Üheksandal ühisseminaril pakkus osalejatele kõige rohkem huvi euro sularaha kasutuselevõtt Soomes ja sellega seotud teavituskampaania. Taas olid kõne all teadusuuringud keskpangas.

Selle aasta septembris Ida-Virumaal oli tavakohase majandustemaatika kõrval päevakorral jälle keskpanga roll nii kodumaises kui ka üleeuroopalises kontekstis, samuti Euroopa Keskpankade Süsteem, eurosularaha kasutuselevõtt ning teenuste sisseost keskpangas.

Läbi aastate on soositum arutlusteema olnud Euroopa Liit ja eurointegratsioon, millest on kokku peetud ligi veerandsada ettekannet. Neist kaks kolmandikku on pidanud kolleegid Soomest. Nende suuremaid kogemusi arvestades on see ka loomulik. Enim käsitletud valdkonnad on ka majandus, sh makromajandus, makse- ja arveldussüsteemid, personali- ja koolitusprobleemid, pangasektori tegevus ja pangajärelevalve.

■ Seminaride korraldus ■

Tavapäraselt on seminaridel osalenud 20–30 inimest. Kümne aasta jooksul on peetud kokku 111 ettekannet, seejuures on mõlema keskpanga arvuline panus olnud peaaegu ühesugune. Põhjanaanbritest kolleegid on muuhulgas korraldanud ühe seminari laeval ja ühe rongis ning korra viinud seminaristid ka kaugele Lapimaale. Keskmiselt kaks ja pool päeva väldanud seminaride raames on mõlemad pooled alati püüdnud külalistele tutvustada ka oma panka, kodumaa huviväärsusi ja kohalikku kultuuri.

Nüüd kümnele seminarile tagasi vaadates võib julgesti öelda, et tegemist on kasuliku ja torede, selgelt väljakujunenud traditsiooniga. Ehkki Soome Pank on olnud paljude valdkondade arengus Eesti Pangast ees ja soomlastel on alati olnud jagada pika tegevusaja vältel talletatud kogemusi, tahaks siiski uskuda, et mõndagi huvitavat ja kasulikku on põhjanaabritele suutnud pakkuda ka nende eesti kolleegid.